

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA VĂN HÓA DÂN TỘC THIỂU SỐ**

**DU LỊCH CỘNG ĐỒNG CỦA NGƯỜI GIÁY Ở
TẢ VAN, SA PA, LÀO CAI**

**KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
(KHÓA 13: 2007 - 2011)**

Sinh viên thực hiện : HOÀNG THỊ KIM LUYẾN
Giảng viên hướng dẫn : TS. TRẦN HỮU SƠN

HÀ NỘI - 2011

LỜI CẢM ƠN

Để có thể hoàn thành tốt bài khóa luận của mình, trước tiên em xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ của trường Đại học Văn hóa Hà Nội, khoa Văn hóa Dân tộc thiểu số đã cũng cấp cho em những kiến thức cần thiết và tạo điều kiện thuận lợi cho phép em tiến hành nghiên cứu đề tài “Du lịch cộng đồng của người Giáy ở Tả Van - Sa Pa - Lào Cai”.

Đặc biệt em xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ, hướng dẫn tận tình của TS. Trần Hữu Sơn - Giám đốc Sở VH TT & DL tỉnh Lào Cai đã hướng cho em lựa chọn đề tài và truyền thụ những phương pháp, kiến thức cũng như cách thức để nghiên cứu đề tài.

Qua đây em cũng xin bày tỏ lời cảm ơn đến Sở VH TT & DL tỉnh Lào Cai, Phòng Văn hóa thông tin huyện Sa Pa, Ủy ban nhân dân xã Tả Van, Ban du lịch cộng đồng xã Tả Van cùng toàn thể bà con nhân dân trong thôn Tả Van Giáy đã nhiệt tình cung cấp tài liệu, những thông tin cần thiết trong quá trình em thu thập tài liệu, nghiên cứu tại địa phương.

Vì còn hạn chế về trình độ nhận thức và thời gian làm bài nên bài khóa luận không tránh khỏi những thiếu sót, khuyết điểm, em mong sẽ được thầy cô đóng góp ý kiến để bài viết được hoàn chỉnh hơn.

Em xin chân thành cảm ơn!

Lào Cai, ngày 15 tháng 5 năm 2011

Sinh viên

Hoàng Thị Kim Luyến

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	6
2. Tình hình nghiên cứu đề tài	8
3. Mục đích nghiên cứu	8
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	9
5. Đóng góp của đề tài	9
6. Phương pháp nghiên cứu	9
7. Bố cục đề tài	10
NỘI DUNG	11
CHƯƠNG 1. KHÁI QUÁT VỀ TẢ VAN VÀ TIỀM NĂNG PHÁT TRIỂN DU LỊCH CỘNG ĐỒNG CỦA NGƯỜI GIÁY Ở TẢ VAN – SA PA – LÀO CAI.....	11
1.1. Một số khái niệm.....	11
1.1.1. Du lịch.....	11
1.1.2. Du lịch cộng đồng.....	12
1.2. Tả Van	12
1.2.1. Môi trường tự nhiên.....	13
1.2.2. Đặc điểm kinh tế - Xã hội	16
1.3. Người Giáy ở Tả Van.....	18
1.3.1. Tên gọi	18
1.3.2. Văn hóa vật chất	19
1.3.3. Văn hóa tinh thần.....	21
1.4. Tiềm năng phát triển du lịch cộng đồng.....	30
1.4.1. Tiềm năng tự nhiên.....	30
1.4.2. Tiềm năng nhân văn	33

CHƯƠNG 2. THỰC TRẠNG, NGUYÊN NHÂN VÀ NHỮNG TÁC ĐỘNG CỦA HOẠT ĐỘNG DU LỊCH CỘNG ĐỒNG NGƯỜI GIÁY TẢ VAN – SA PA – LÀO CAI.....	37
2.1. Thực trạng.....	37
2.1.1. Khách du lịch	37
2.1.2. Hoạt động du lịch cộng đồng của người Giáy ở Tả Van	41
2.2. Nguyên nhân	51
2.2.1. Cơ sở hạ tầng.....	51
2.2.2. Nhận thức của người dân địa phương	52
2.2.3. Thái độ của chính quyền địa phương	53
2.2.4. Chính sách phát triển du lịch cộng đồng của Nhà nước	56
2.3. Những tác động.....	59
2.3.1. Tác động tích cực	59
2.3.2. Những tác động tiêu cực	63
CHƯƠNG 3. MỘT SỐ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN DU LỊCH CỘNG ĐỒNG CỦA NGƯỜI GIÁY Ở TẢ VAN – SA PA – LÀO CAI.....	67
3.1. Về cơ chế chính sách	68
3.1.1. Nhà nước cần có chính sách khuyến khích người dân tham gia phát triển du lịch cộng đồng.....	68
3.1.2. Cần có chính sách khuyến khích việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc thiểu số.....	69
3.2. Giải pháp nâng cao chất lượng hoạt động du lịch	70
3.2.1. Tổ chức quản lý hoạt động du lịch và quy hoạch du lịch	70
3.2.2. Đào tạo đội ngũ có trình độ tham gia hoạt động du lịch đặc biệt là cán bộ người dân tộc Giáy	72
3.2.3. Tăng cường huy động nguồn vốn đầu tư xây dựng, nâng cấp hệ thống cơ sở hạ tầng.....	73

3.2.4. Tuyên truyền quảng bá về du lịch cộng đồng	73
3.3. Tạo ra những sản phẩm văn hóa đặc thù mang bản sắc người Giáy.....	74
3.4. Về phía người Giáy Tả Van.....	80
3.4.1. Giữ gìn và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống trong đời sống hàng ngày	80
3.4.2. Chủ động trong việc tìm nguồn khách du lịch cũng như đầu ra cho sản phẩm du lịch.....	81
3.4.3. Nâng cấp cơ sở hạ tầng, vật chất để phục vụ nhu cầu của khách du lịch	81
3.4.4. Tăng cường sản xuất lương thực thực phẩm phục vụ du lịch.....	82
KẾT LUẬN.....	83
TÀI LIỆU THAM KHẢO	85
PHỤ LỤC.....	87
1. Mẫu Bảng hỏi	87
1.1. Mẫu bảng hỏi tiếng Việt.....	87
1.2. Mẫu bảng hỏi tiếng Anh.....	91
2. Phụ lục ảnh.....	95
3. Danh sách người cung cấp thông tin	109

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Từ năm 1986 trở lại đây với đường lối đổi mới của Đảng và nhà nước ta, văn hóa các dân tộc thiểu số ngày càng được quan tâm khôi phục bảo tồn và phát triển. Nhiều hoạt động liên quan đến văn hóa dân tộc được trú trọng trong đó có ngành du lịch. Có thể nói du lịch là một trong những ngành không chỉ phụ thuộc vào môi trường thiên nhiên mà còn có mối quan hệ mật thiết với các đặc trưng văn hóa và xã hội của cư dân bản địa đặc biệt là các dân tộc thiểu số. Việt Nam đang trong quá trình chuyển đổi cơ cấu kinh tế xã hội, du lịch là một ngành kinh tế non trẻ, đầy tiềm năng và hứa hẹn nhưng cũng tiềm ẩn những hậu quả tiêu cực trên nhiều phương diện nên rất cần được chú ý quản lý và đưa ra những giải pháp khắc phục kịp thời. Nếu như tiềm năng thiên nhiên cũng như những tác động của du lịch đến tài nguyên thiên nhiên đã được quan tâm và biết đến khá nhiều thì các tiềm năng Văn hóa - Xã hội cũng như những tác động của du lịch đối với dân cư và các tài nguyên văn hóa đặc biệt là đối với việc bảo tồn và phát huy giá trị các di sản văn hóa truyền thống độc đáo của các dân tộc thiểu số vẫn còn là điều mới mẻ ở Việt Nam.

Du lịch là một ngành kinh tế quan trọng, ngay từ Đại hội Đảng bộ lần thứ X (năm 1996), tỉnh Lào Cai đã trú trọng phát triển mạnh mẽ du lịch và xác định du lịch là ngành kinh tế mũi nhọn. Tỉnh đã dành một phần vốn ngân sách đáng kể để đầu tư phát triển du lịch, trọng tâm là Sa Pa. Phát triển du lịch Sa Pa không chỉ dừng lại ở việc phục vụ nghỉ dưỡng, thưởng thức khí hậu mát mẻ, trong lành mà dịch vụ du lịch còn được mở rộng ra phạm vi ngoài thị trấn với các loại hình du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng, du lịch văn hóa, du lịch mạo hiểm,.....

Trong đề án phát triển kinh tế du lịch tỉnh Lào Cai giai đoạn 2006-2010 đã đề cập: “*Khai thác tiềm năng, lợi thế và các nguồn lực khác để phát triển du lịch theo quy hoạch. Góp phần thúc đẩy nền kinh tế hàng hóa phát triển, chuyển dịch cơ cấu kinh tế, xóa đói giảm nghèo, tăng nguồn thu cho ngân sách, tạo động lực để thúc đẩy các ngành kinh tế khác cùng phát triển. Phấn đấu sau năm 2010 đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, nâng giá trị gia tăng của ngành du lịch chiếm trên 12% trong cơ cấu GDP của tỉnh. Nâng cao trình độ dân trí, tăng cường giao lưu hiểu biết về văn hóa, xã hội giữa các dân tộc trong nước và quốc tế, đồng thời giữ gìn và phát huy bản sắc văn hoá dân tộc. Tiến tới phát triển một ngành du lịch chất lượng cao, đồng đều, bền vững; Tạo nhiều việc làm, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho nhân dân*”. Tỉnh cũng chỉ đạo ngành du lịch mở thêm các tuyến du lịch từ thị trấn Sa Pa đi các nơi với nhiều loại hình phong phú. Các tuyến du lịch cộng đồng được mở ra đã nhanh chóng thu hút khách, đặc biệt là khách nước ngoài như tuyến du lịch Sa Pa đi Lao Chải – Tả Van đến Bản Hồ - Thanh Phú – Nậm Sài. Một số xã như Tả Van, Bản Hồ có nhiều hộ gia đình dân tộc thiểu số tham gia du lịch cộng đồng góp phần giải quyết vấn đề công ăn việc làm cho một lượng lớn lao động trong vùng. Đây là hướng đi có nhiều triển vọng, góp phần chuyển dịch cơ cấu kinh tế, xóa đói giảm nghèo.

Là một huyện nhỏ vùng cao phía Bắc tỉnh Lào Cai, Sa Pa cũng đồng thời là một địa danh du lịch nổi tiếng thu hút sự quan tâm của nhiều người. Đây là một điểm du lịch kì thú không chỉ với du khách trong nước mà còn là địa chỉ hấp dẫn du khách nước ngoài mỗi khi có dịp đến với Việt Nam. Những điều kiện Tự nhiên - Kinh tế - Xã hội nơi đây đã trở thành tiềm năng quý giá cho phát triển du lịch - một ngành kinh tế mũi nhọn thời mở cửa. Đặc biệt tiềm năng về văn hóa xã hội có vai trò rất quan trọng, đó là những cơ sở tạo đà cho phát triển về du lịch văn hóa, du lịch cộng đồng - nét đặc trưng mang đậm dấu ấn du lịch Sa Pa.

Sa Pa là 1 trong 16 khu du lịch trọng điểm quốc gia, Tả Van là một xã thuộc huyện 1 trong 6 điểm được định hướng phát triển du lịch cộng đồng của huyện nên có điều kiện thuận lợi để phát triển du lịch cộng đồng. Tả Van có diện tích không lớn nhưng lại chứa một tiềm năng du lịch vô cùng to lớn bao gồm cả tiềm năng tự nhiên và tiềm năng văn hóa xã hội. Trên thực tế, du lịch cộng đồng ở đây mới phát triển, điều này đặt ra một yêu cầu cấp thiết với công tác nghiên cứu, phân tích, đánh giá tiềm năng, hiện trạng phát triển du lịch cộng đồng.

Là một trong những dân tộc thiểu số ở Tả Van, dân tộc Giáy có một nền văn hóa phong phú đa dạng và mang đậm dấu ấn văn hóa dân tộc với những lễ hội dân tộc và lối sống đặc trưng. Đề tài nhằm giới thiệu về dân tộc Giáy với những đặc trưng đó và định hướng cho việc sử dụng những nét văn hóa đó đan cài cùng hoạt động du lịch từ đó góp phần bảo tồn gìn giữ và phát huy những giá trị truyền thống quý báu của dân tộc, quảng bá giới thiệu nét văn hóa đặc sắc đến bạn bè, du khách trong và ngoài nước.

2. Tình hình nghiên cứu đề tài

Vấn đề du lịch, du lịch Sa Pa đã được rất nhiều tác giả đề cập đến nhưng làng du lịch dân tộc thì rất ít tác giả đề cập đến đặc biệt là làng du lịch của người Giáy ở Tả Van - Sa Pa - Lào Cai.

3. Mục đích nghiên cứu

Nhằm giới thiệu về Tả Van một điểm du lịch ẩn chứa nhiều tiềm năng chưa được khai phá hết cùng với những nét văn hóa truyền thống đặc sắc của dân tộc Giáy nơi đây.

Phân tích những tiềm năng để phát triển du lịch cộng đồng.

Phân tích thực trạng, nguyên nhân và những tác động của hoạt động du lịch

Đưa ra giải pháp, kiến nghị nhằm phát triển hoạt động văn hóa ở Tả Van đồng thời góp phần bảo tồn, gìn giữ và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống quý báu đang dần mai mọt của người Giáy Tả Van nói riêng và người Giáy nói chung đồng thời đưa ra biện pháp đem lại hiệu quả kinh tế từ chính nền văn hóa này.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: Du lịch cộng đồng của người Giáy

Phạm vi nghiên cứu: Tả Van - Sa Pa - Lào Cai.

5. Đóng góp của đề tài

Góp phần giới thiệu làng du lịch văn hóa của người Giáy ở Tả Van - Sa Pa đến với du khách trong và ngoài nước.

Tìm hiểu, giới thiệu về những nét văn hóa truyền thống đặc sắc của người Giáy từ đó nâng cao ý thức về việc gìn giữ và phát huy những nét đặc trưng của văn hóa dân tộc.

Phân tích những tiềm năng, thực trạng và đưa ra những giải pháp góp phần thúc đẩy du lịch của vùng đi lên trong đó trú trọng vào tiềm năng văn hóa - xã hội.

6. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài nghiên cứu sử dụng các phương pháp nghiên cứu sau:

Phương pháp liên ngành: nghiên cứu các lĩnh vực có liên quan đến vấn đề làng du lịch, văn hóa dân tộc như: dân tộc học, du lịch học, văn hóa học,....

Phương pháp sưu tầm điền dã: quan trọng nhất là phải nghiên cứu điền dã, thu thập tư liệu như: sách, báo, văn bản, nghiên cứu thực địa, phỏng vấn ghi chép, chụp ảnh.....kết hợp với việc chọn lọc và xử lý tư liệu.

Lập phiếu điều tra xã hội học, bảng hỏi, phiếu phỏng vấn sâu.

7. Bộ cục đề tài

Ngoài phần mở đầu, phụ lục, mục lục, tài liệu tham khảo, nội dung bài khóa luận được chia làm các chương:

Chương I: Khái quát về Tả Van và tiềm năng phát triển du lịch cộng đồng của người Giáy ở Tả Van - Sa Pa – Lào Cai

Chương II: Thực trạng, nguyên nhân và những tác động của hoạt động du lịch cộng đồng người Giáy Tả Van – Sa Pa – Lào Cai

Chương III: Một số giải pháp phát triển du lịch cộng đồng của người Giáy ở Tả Van – Sa Pa – Lào Cai

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phạm Trung Lương: *Tài nguyên và môi trường du lịch Việt Nam*, NXB Giáo dục, Hà Nội, 2000.
2. Phạm Thị Mộng Hoa - Lâm Thị Mai Lan: *Du lịch với dân tộc thiểu số ở Sa Pa*, NXB Văn hóa Dân tộc, Hà Nội, 2000.
3. Trần Đức Thanh: *Nhập môn khoa học du lịch*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội, 1999.
4. Sản Cháng: *Một số phong tục tập quán dân tộc Giáy Lào Cai*, NXB Văn hóa Dân tộc, Hà Nội, 2003.
5. Lê Ngọc Thắng: *Văn hóa tộc người và hoạt động du lịch*, Tạp chí dân tộc học, Số 3, Năm 2001.
6. Trần Thùy Dương: *Văn hóa dân gian với vấn đề phát triển du lịch ở Lào Cai*, Tạp chí văn hóa dân gian, Số 1, Năm 1997.
7. Phạm Quỳnh Phương: *Du lịch Sa Pa hiện trạng và những thách thức*, Tạp chí văn hóa dân gian, Số 1, Năm 1997.
8. Chương trình hợp tác giữa tỉnh Lào Cai - Việt Nam với vùng Aquitaine - CH Pháp: *“Quy hoạch phát triển du lịch tỉnh Lào Cai giai đoạn 2005 - 2010 và định hướng năm 2020”*
9. Sở VHTT&DL tỉnh Lào Cai: Đề án *“Phát triển văn hóa, bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa các dân tộc Lào Cai giai đoạn 2011 - 2015”*
10. Sở VHTT&DL tỉnh Lào Cai: Đề án *“Phát triển kinh tế du lịch tỉnh Lào Cai giai đoạn 2011 - 2015”*
11. Phòng văn hóa thông tin huyện Sa Pa: *Báo cáo tổng kết năm 2010, phương hướng nhiệm vụ năm 2011*

12. Đảng ủy xã Tả Van: *Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ công tác năm 2008, phương hướng nhiệm vụ năm 2009; Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ công tác năm 2009, phương hướng nhiệm vụ năm 2010; Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ công tác năm 2010, phương hướng nhiệm vụ năm 2011.*

13. Website: <http://www.laocai.gov.vn> (Sở VH TT&DL tỉnh Lào Cai)

14. Website: <http://www.vietnamtourism.gov.vn> (Tổng cục du lịch Việt Nam)